

**SZENTGÁL KÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATA
POLGÁRMESTERE**

8444 Szentgál, Fő u. 11.

Tel.: 88/506-581., fax: 88/506-580.

e-mail: polgarmester@szentgal.hu

Szám: 465-5/2013.

Tárgy: Javaslát megküldése

**VESZPRÉM MEGYEI KÖZGYŰLÉS
LASZTOVICZA JENŐ ELNÖK ÚR**

**VESZPRÉM
MEGYEHÁZ TÉR 1.**

Tisztelt Lasztovicza Jenő Elnök Úr!

Mellékelten megküldöm a Szentgáli Települési Értéktár Bizottság 1/2013. (XI. 18.) SZTÉBH határozatának jegyzőkönyvi kivonatát, valamint a Bizottság javaslatát „**Lőrincze Lajos emlékműve**” megyei értéktárba történő felvételére.

A javaslatot elektronikusan is megküldöm a mai napon.

Szentgál, 2013. december 5.

Tisztelettel:



Istvánfalvi Sándor
Istvánfalvi Sándor
polgármester

**SZENTGÁL KÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATA
JEGYZŐJE**

8444 Szentgál, Fő u. 11.

Tel: 88/506-520., fax: 88/506-580.

e-mail: jegyzo@szentgal.hu

JEGYZŐKÖNYVI KIVONAT
Szentgáli Települési Értéktár Bizottság
2013. november 18-i üléséről

A Települési Értéktár Bizottság 3 igen szavazattal az alábbi határozatot hozta.

1/2013. (XI.18.) SZTÉBH

A Szentgáli Települési Értéktár Bizottsága elfogadja „Lőrincze Lajos életműve” felvételét a **Szentgáli Települési Értéktárba – kulturális örökség kategóriában.**

Szentgáli Települési Értéktár Bizottság javasolja a „Lőrincze Lajos életműve” felvételét a megyei értéktárba.

A Bizottság felkéri az elnököt, hogy gondoskodjon

- a) a települési értékek nyilvántartásába vételéről,
- b) a Veszprém Megyei Értéktár Bizottság fele a javaslat megküldéséről.

Felelős: Dávidné Bodor Katalin elnök

Határidő: 2013. december 15.

Dávidné Bodor Katalin
elnök

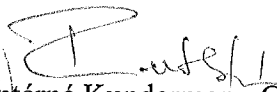


Molnár László sk.
jegyzőkönyv-hitelesítő

Jegyzőkönyv hitelül:

Szentgál, 2013. december 4.




Pintérné Kundermann Györgyi
jegyző

Javaslat
„LŐRINCZE LAJOS ÉLETMŰVE”
megyei értéktárba történő felvételéhez

Készítette:
Szentgál Község Önkormányzata
Települési ÉrtéktárBizottsága

Dávidné B. Katalin
Dávidné Bodor Katalin
elnök

Szentgál, 2013. november 18.



I.

A JAVASLATTEVŐ ADATAI

1. A javaslatot benyújtó (személy/intézmény/szervezet/vállalkozás) neve:

Szentgál Község Önkormányzata

Települési Értéktár Bizottsága

8444 Szentgál, Fő u. 11.

2. A javaslatot benyújtó személy vagy a kapcsolattartó személy adatai:

Név: Dávidné Bodor Katalin

Levelezési cím: 8444 Szentgál, Nyírókert ltp. 25

Telefonszám: +36-88-248-338; +36-70-619-0504

E-mail cím: bodor.kati@hotmail.com

II.

A NEMZETI ÉRTÉK ADATAI

1. A nemzeti érték megnevezése: **Lőrincze Lajos életműve**

2. A nemzeti érték szakterületenkénti kategóriák szerinti besorolása:

Kulturális örökség

3. A nemzeti érték fellelhetőségének helye:

4. Értéktár megnevezése, amelybe a nemzeti érték felvételét kezdeményezik:

Veszprém Megyei Értéktár

5. A nemzeti érték rövid, szöveges bemutatása, egyedi jellemzőinek és történetének leírása:

Lőrincze Lajos életútja:

- 1915. november 24-én született Szentgálon. Édesanyja Lőrincze Zsófia cseléd lány volt Veszprémben, majd Budapesten. Özvegy nagyanyja nevelte.
- 1922-28 Szentgálon végezte a hat elemít
- 1928-36 Középiskolai tanulmányait Pápán a Református Kollégiumban végezte Somogyi Zoltán református lelkész támogatásával és ajánlásával. Az iskolai értesítője szerint végig színjeles, kitüntetett tanuló. 1938 június 8-án érettségizett kitüntetéssel.
- 1936-41 Az 1936-37-es tanév első félévében a pápai Református Teológiai Akadémia hallgatója, majd második félévtől a Pázmány Péter Tudományegyetem magyar-német szakos hallgatója, az Eötvös Kollégium tagja 1937 ősztől. Szakdolgozatát Pais Dezső professzornál írta, Szentgál helyneveiből. 1941-ben kapta meg bölcsészdiplomáját.
- 1941-43 Az egyetem frissen alakult Magyarságtudományi intézetében díjas gyakornok. Néprajzi, népnyelvi gyűjtéssel foglalkozott; a földrajzi névgyűjtés felelőse.
- 1943-45 Középiskolai tanár Pápán, volt középiskolájában. Elnöke a Tehetségmentő Alapítványnak. Közben doktori disszertációján dolgozik, melynek témája: Földrajzi neveink életéről, keletkezésükről, alakulásukról, elhalásukról. 1944-ben megnősült.

- 1946-49 Tanár a Néptudományi intézetben. 1947-ben megjelenik első nagyobb tanulmánya, a Földrajzi neveink élete címmel, majd 1949-ben a Földrajzinév-gyűjtésünk múltja, jelen állása és feladatai című munkája.
- 1949 megszületik Péter fia
- 1949-1985 A Magyar Tudományos Akadémia Nyelvtudományi Intézetében dolgozik. Kezdetben intézeti tanár, 1952-59-ig igazgatóhelyettes, 1959-71 osztályvezető, 1971-85 tudományos tanácsadó. Innen ment nyugdíjba 1985-ben.
- 1951 Megszületik Zsuzsanna lánya
- 1952 Kodály Zoltán biztatására kezdte meg a rádióban ötperces nyelvművelő előadásait Édes anyanyelvünk címen, mellyel sajátos ismeretterjesztő műfajt teremtett. A sorozatot negyven éven keresztül kitartóan folytatta, szinte a halála pillanatáig.
- 1953 A Magyar Nyelvtudományi Társaság alelnöke. A Magyar Nyelvőr felelős szerkesztője lett, ezt a munkát is haláláig végezte.
- 1966 Péchy Blankával megszervezik az első Kazinczy versenyt. Rendszeresen részt vett a verseny zsűrizésében.
- 1970 A Magyarok Világszövetségének, majd elnökségének tagja. Az Anyanyelvi Konferenciák kigondolója, létrehozója, 1992-ig elnöke, majd tiszteletbeli elnöke. Közel 20 éven át nagy energiával vett részt a határokon kívül élő magyarság anyanyelvi művelésében. Több alkalommal utazott Amerikába, ahol az Egyesült Államokban és Kanadában is körutakat tett az ott élő magyarság meghívására. Európai körutazásokon látogatta meg a határokon kívül rekedt magyarságot.
- 1979 Az Édes Anyanyelvünk és a Nyelvünk és Kultúránk folyóirat szerkesztőbizottságának elnöke.
- 1991- Megbetegedett, előbb a Szent János, majd a Kútvolgyi kórházban kezelték, de meggyógyítani nem tudták. 1993. október 11-én hunyt el. November 4-én temették el közel kétezer gyászoló kíséretében a Farkasréti temetőben.

Főbb művei:

- 1949 Földrajzinév-gyűjtésünk múltja, jelen állása és feladatai
- 1951 Magyar nyelvjárási bibliográfia 1817-1948
- 1953 Nyelv és élet
Nyelvművelésünk főbb kérdései
- 1954 A Magyar Nyelvatlasz anyaggyűjtésének módszere
- 1956 Nyelvművelés
- 1959 Iskolai nyelvművelő
- 1961 Édes Anyanyelvünk I-II. kiadás
- 1968 Nyelvőrségen
Magyar Nyelvjárások Atlasza
- 1972 Édes Anyanyelvünk III. bővített kiadás
- 1980 Emberközpontú nyelvművelés
Nyelvművelés
Nyelvművelő kézikönyv
- 1989 Bilingérezés
- 1993 Megnől az ember szíve

Díjai, kitüntetései:

- 1952 Magyar Népköztársaság érdemrend arany fokozata
- 1962 Bugát Pál emlékérem
- 1965 Munka Érdemrend arany fokozata
- 1967 Kiváló Népművelő
- Akadémiai Díj I fokozat
- 1975 SZOT díj
- 1981 Apáczai Csere János díj
Bárczi Géza Emlékérem
- 1983 Veszprém megyéért arany fokozat
- 1985 Magyar Népköztársaság Zászlórendje
Révai Miklós Emlékérem
- 1990 Szarvas Gábor díj
Pais Dezső díj
- 1992 Kosztolányi díj
Aranymikrofon plakett
- 1993 Veszprém Megyéért Emlékérem
- 2001 A Magyar Kultúra Lovagja
- 2003 Szentgál Község Díszpolgára (posztumusz kitüntetés)

6. Indoklás az értéktárba történő felvétel mellett

Életpályája bizonyítja, hogy kitartással, szorgalommal bármit el lehet érni, akár a legnehezebb sorból indulva is.

Egész életében hűségesen és kitartóan dolgozott azért, hogy a magyarság megőrizze, használja, védje és ápolja „édes anyanyelvét” éljen akár az anyaországban, a határokon kívül vagy nyugati emigrációban.

Ajánlásul Pomogáts Béla szavait idézem:

„Az anyanyelvi mozgalom valóban az ő szívós és bölcs egyéniségének köszönhetően nőhetett fel a magyar összefogás határokat nem ismerő egyetemes intézményévé. Pedig sokszor a kettős gyanakvás, a kettős bizalmatlanság szirtjei között kellett hajóznia: a hatalom a saját érdekeiben szerette volna használni, az emigráció egy része pedig valamiféle ravaszsgot sejtett. Lőrincze Lajos maga volt az ártatlanság: meg tudta védeni a mozgalmat a hatalommal szemben, és bizalmat tudott kelteni a politikai emigráció köreiben. Egyéniségének és munkájának eleve hitele volt, elvégre lehetséges-e hitelesebb tudósegység annál, aki egész életét anyanyelvünk gondozásának és védelmének szentelte? És lehet-e hitelesebb annak a szavánál, akinek hangját a rádióból Sepsiszentgyörgytől Galántáig és Ungvártól Alsólendváig ismerte egy egész nép, egy egész ország, az egész nemzet.”

Emberi nagyságának bizonyítéka, hogy bármilyen nagy eredményeket ért el hivatásában, mindig hű maradt gyökereihez.

Írásaiban szeretettel emlékezik meg Veszprém megyéről, a Pápai Református Kollégiumról, szülőfalujáról, Szentgálról, első tanítójáról, Karika Erzsébet tanítónőről, és természetesen gyermekkorának szereplőiről is, lehettek bármilyen alacsony sorban élő emberek.

„Ha visszanézek életemre, azt mondom, hogy nincs semmi, amit megbántam volna. Ezt belém nevelte a pápai iskola, meg a szentgáli is. Jó magyar embernek kell lenni, szeretni kell ezt a földet, ezt a népet, ezt a hazát, ezt a nyelvet. Igyekeztem a hitemhez hű maradni, a felfogásomhoz és ettől nem tudott eltéríteni semmi sem. Ez az, ami megnyugtató számomra. Ami valamikor kedves volt nekem, és amiről meg voltam győződve, hogy helyes azt tulajdonképpen végig meg tudtam tartani, és valóban az a tanulság, hogy hit és meggyőződés nélkül nem lehet semmit se igazán elvégezni.”

(Lőrincze Lajos 1992. október)

7. A nemzeti értékkel kapcsolatos információt megjelenítő források listája (bibliográfia, honlapok, multimédiás források)

- Balogh Ferencné: LŐRINCZE LAJOS emlékezés és bibliográfia (Eötvös Károly Megyei Könyvtár Veszprém 1998)
- ÉDES ANYANYELVÜNK nyelvművelő műsorok (Magyar Rádió archívuma 1952-1992)
- A MAGYAR NYEVRŐL riportműsor (MTV archívum 1964)
- LÁTOGATÓBAN portréfilm (MTV archívum 1984; Televideó 1995)
- HŰ NEVELŐIM DUNÁNTÚLI DOMBOK (MTV archívum 1986)
-

8. A nemzeti érték hivatalos weboldalának címe: nincs